

17. NEDJELJA: EKONOMIJA I EUHARISTIJA
Iv 6,1-15

Ekonomija je sastavni dio kršćanske vjere zato što je kršćanstvo religija utjelovljenja. Poznato je da sam pojam *ekonomija* u etimološkom smislu potječe iz grčke riječi *oikós* (dom, odnosno domaćin) i *nómos* (zakon, odnosno upravljanje). Ekonomija bi bila upravljanje obiteljskim i državnim dobrima.

Ljudsko biće, kao i svako drugo živo biće, mora zadovoljavati svoje potrebe (za jelom, pićem, odijevanjem, stanovanjem). Kruh (*lehem* na hebrejskome, otkuda potječe *Bet lehem*: 'dom kruha', u kojemu se rodio Isus) predstavlja proizvod rada i simbol zadovoljenja osnovnih ljudskih potreba. Isus vidi silan narod, izgladnjeli narod koji treba nahraniti. Zna da gladan čovjek ne može ni slušati, a kamoli usvojiti poruku kraljevstva Božjega. Treba mu najprije dati jesti, a onda mu možeš govoriti o Bogu. Kruh koji Isus dijeli *simbol* je svih ljudskih potreba.

'Gladna nahraniti' – što to danas znači? Zašto je toliko gladi u svijetu? Razlog tome nije nedostatak hrane, nego neravnomjerna raspodjela. Problem je ljudsko srce koje je sebično i ne želi dijeliti. "Gladan čovjek naša je odgovornost. Kao što gladan čovjek umire bez velikih ideja, bez umjetnosti i tako reći bez Boga, tako s njim u neodgovornosti i sljepoći umire i naša ljudskost." (H. Vranješ)

Poslanje Crkve ostvaruje se ondje gdje se na nerazdvojiv način spaja slavljenje euharistije i *socijalna osjetljivost*. Tek kada čovjek prestane brinuti samo za sebe i svoje potrebe, može se reći da je socijalno zreo. Crkva i svećenici ne bi smjeli šutjeti kada je u pitanju kritika izrabljivačke neoliberalne kapitalističke

politike, kriminalne privatizacije i kršenja radničkih prava. Jer, kruh ekonomije može biti nepravedno stečen, preotet od siromašnih. “Ubija bližnjega tko mu otima hranu i proljeva krv tko radniku uskraćuje plaću” (Knjiga Sirahova, 34, 22). «Kruh naš svagdanji» jest *kruh pravednosti*. Zato kruh euharistijskoga slavlja uvijek upućuje na zajednicu, na bližnjega, s onu stranu sebičnosti liberalnog kapitalističkoga tržišta. Ljudi su posebno osjetljivi za socijalne znakove Isusove prisutnosti. Gladni treba kruh, beskućnik stan, obespravljani pravdu, usamljenik zajedništvo.

Isusovo umnoživanje kruha pokazuje da materijalno može postati «znakom» Božje nazočnosti. Isus je *u kruhu* koji se zahvalno lomi i dijeli s drugima. Ta je gesta pouka i poruka današnjim učenicima. Ako se odnos prema materijalnom rađa iz zahvalnoga srca, neće biti oskudice ni za koga. Istinsko slavljenje euharistije potiče da se konkretno pomogne ljudima u nevolji. “Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti!” (Mt 25,35)

Jesmo li milosrdni? Suosjećamo li s gladnima i siromašnima? Skrbimo li za druge? Pomažemo li potrebnima? Postoji li među vjernicima socijalna osjetljivost i solidarnost ili pak sve ostaje na simboličnim gestama i površnom umirivanju savjesti? Praktična briga za siromašne, bolesne ili nemoćne provjera je *autentičnosti* kršćanskog života pojedinca i zajednice. Bog je najčešće na mjestima od kojih većina ljudi okreće glavu ili bježi.

18. NEDJELJA: HRANA ZA DUŠU

Iv 6, 24-35

Ima jedna priča o bogatom čovjeku koji je umro i došao pred svetoga Petra. Apostol Petar mu reče: «Sada dobro razmisli što želiš jer ovdje svatko dobiva točno ono što sebi zaželi.» Bogati čovjek zaželi sebi veliki zlatni dvorac, svaki dan birana jela i podrum pun zlata. I bude mu tako. Petar ga dovede do raskošnoga dvorca. Svaki je dan dobivao po volji jela i pića, a u podrumu je našao vreće pune zlatnika i biserja. Neko je vrijeme bio sretan, a zatim se počeo dosađivati. Jelo mu više nije prijalo, brojenje zlatnika ga nije zabavljalo. Nakon tisuću godina dolazi sveti Petar natrag i upita ga je li sve u redu. Bogati se čovjek odmah potuži da je život u dvorcu jadan i bezvrijedan. «Ništa se ne čuje, ništa se ne vidi, nitko se ne brine ni za koga! Zar je ovo

toliko hvaljeno nebo i vječno blaženstvo?! Sve je to samo jedna velika laž i obmana! Petar sav u čudu upita: 'Ti stvarno ne znaš gdje se nalaziš? Uvjerio si sebe da si u nebu? U paklu, dragi moj, ti si u paklu! To si sam sebi izabrao. Dvorac pripada paklu!'

Kako to da bogati čovjek nije shvatio da je u paklu? Zašto je umislio da je u nebu? Dobio je upravo ono što je želio. Nije bio svjestan da će možda nešto drugo zatrebati. Izabrao je ono što svijet drži da je najvažnije: bogatstvo, posjed, potrošnja, uspjeh. Što mu još nedostaje? Kako to da mu nisu dovoljna ispunjenja koja nudi ovaj svijet? Zašto mu više ništa ne prija? Zašto nema smisla? Zašto mu je dosadno? I zašto sve samo izgleda kao da je nebo?

258

Ova priča govori o nedovoljnosti, o traženju smisla, o gladi iznutra, o praznini koja boli. Ljudska duša dnevno prolazi kroz *pakao na zemlji* koji je stvoren upravo materijalnom opsesijom i dezorijentacijom modernoga čovjeka. Čovjek pogubi dušu jer se *dade zavesti* lažima modernoga svijeta putem medija, obećanih umjetnih rajeva, bilo da se zovu blagostanje, droga, uživanje u seksu... Čovjek podlegne tomu, tu iluziju uzme zdravo za gotovo. "Pakao je veoma živ u patnjama današnjeg svijeta", tvrdi Denis de Rougemont.

Ja sam kruh života; tko k meni dolazi, neće ogladnjeti, i tko u mene vjeruje, neće ožednjeti. (6,35) U biti svaki je čovjek u nutрини gladan, žedan. On se želi nasititi. I ako se ne može nahraniti pravom hranom, onda traži druge načine da zavarava svoju glad. I ako se glad duše ispuni kojekakvim stvarima, mi u stvari zavaravamo sami sebe i priječimo Boga da uđe u naš život. Kao što fizički želudac zna zaboljeti, tako zna oboljeti duša, duhovni želudac, ako se u njega stavlja štošta, a ne pravi sadržaji. Srce nije ispunjeno i onda čovjek kupuje i ovo i ono. U toj praznini koja je u čovjeku po naravi, prilika je da se rodi čežnja za Bogom, za nečim što će trajno ispuniti čovjeka! Samo Bog može ispuniti veliku prazninu.

Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni... (6, 27) Kako bismo prihvatili Isusa kao hranu vječnoga života, moramo prije toga *osjetiti glad* za takvim životom, otvorenost za onu drugu stvarnost, stvarnost Boga. Najvažnija životna namirnica za dušu jest *ljubav*. Stoga vrlo ranom oznakom za zajedničku spomen gozbu kršćana pripada riječ 'agape', grčka riječ za ljubav. Ona povezuje bogoslužje i služenje čovjeku. Nebeski kruh ljubavi hrani dušu i tijelo.

19. NEDJELJA: OD PUSTINJE DO BOŽJE GORE

1 Kr 19,4-8

Prvo čitanje donosi epizodu iz života proroka Ilije. Kralj Ahab ispričao je svojoj ženi Izebeli kako je Ilija poubijao Baalove proroke koje je ona štitila. Kraljica Izabela koja potječe iz naroda u kojemu se štuje bog Baal, sada mu radi o glavi. Uplašen za goli život Ilija bježi. Do Beer Šebe u Judeji s njime je išao njegov mladi sluga, a onda je sam nastavio hod kroz pustinju. Tu se događa trenutak koja bi se psihologijskim rječnikom mogao nazvati nečim nalik depresiji koja slijedi nakon nekog trenutačno uspješnog posla. *A sam ode dan hoda u pustinju; sjede ondje pod smreku, zaželje umrijeti i reče: Već mi je svega dosta, Jahve!*

259

Njegove riječi “Već mi je svega dosta” i razočaranje u vlastito samopouzdanje kada kaže “nisam bolji od otaca svojih”, izraz su duboke potištenosti koja vodi do autodestruktivne pasivnosti (D. Runje). No, u tom trenutku nastupa Božji anđeo koji mu kaže: *Ustani i jedi!* Ustati znači nastaviti započeti put. Ilija je jeo i pio, ali je opet legao te ga anđeo poziva i drugi put da ustane i krene na put koji ga je nakon četrdeset dana i četrdeset noći doveo do brda Horeba.

Pripovijest o proroku Iliji sadrži brojne *egzistencijalne simbole*: pustinja, san, stabljika, anđeo, kruh i voda, pješačenje, brdo, Božji nalog, šutnja. Svatko od nas ima svoju pustinju, svoju smreku, svoga anđela i svoj Horeb. Ilijino iskustvo pješačenja kroz pustinju do Božje gore biblijska je slika za *unutarnji duhovni put*.

Rođenjem započinje čovjekova potraga za smislom vlastitog postojanja. Jedno od najčešćih pitanja i dilema koje čovjek sebi postavlja glasi: “Koja je moja uloga u životu i kamo mi je poći?” Hodočasteći korak po korak na duhovnom putu, čovjeku se otvaraju jedna po jedna vrata spoznaje i smisla. Jer duhovnost je ‘svijet vrata’ gdje nas iza jednih čekaju ponovno druga. Ona simboliziraju otvaranje našega duha Bogu, otvaranje prema višim znanjima i sveukupnoj smislenosti. Često ne pogodimo i ne kucamo na prava vrata, već udaramo glavom o zid. No i to je dio našega duhovnoga traženja, možda njegov najvažniji dio iz kojeg najviše učimo, koji za nas ima najvrjednije poruke i značenje. Svi bismo željeli preskočiti zid, preskočiti te naše suhoće, zaboravljajući da su one važne postaja na putu do Cilja.

A kao takve nužne su ne da nas slome, već, naprotiv, stvore na novi način za šira obzorja i jasnije vidike.

Pustinja je mjesto osame i neizvjesnosti. Ona fizički i psihički slabi čovjeka. Izaziva strah za opstojnost gologa života. Puna je opasnosti i oskudice. Ali pustinja ima i drugo značenje. U toj prostranosti i jednoličnosti ništa nam ne odvlači pažnju. Tu smo ispražnjeni od brojnih stvari koje nas opterećuju u svakidašnjici. Pustinja može potaknuti na dublje razmišljanje o duhovnoj dimenziji života i postati mjesto susreta s Bogom. U pustinji susrećemo vlastitu prazninu, egoizam, potrebu za potvrđivanjem, strahove, kukavičluk. Spoznajemo da smo slični Iliji koji bježi od Boga. Od njegova naloga. Od vlastitih neuspjeha. Iz straha od ljudi. Nismo spremni poći putem čišćenja. No, Bog nas želi vidjeti zrele u vjernosti. Ne čini čudesa da bi nas očuvao od napora i žrtvovanja. Euharistija stoga ne smije biti tek utjeha i bijeg od stvarnosti, nego poticaj i snaga za djelovanje u ovom svijetu.

UZNESENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE:
APOKALIPTIČKI STRAHOVI I KRŠĆANSKA NADA
Otkr 12,1-6

Oduvijek su postojali zloguki proroci. Tako i danas neki naveliko spekuliraju o scenariju propasti svijeta i pritom se rado pozivaju na knjigu Otkrivenja. Ti ljudi manipuliraju ljudskim strahom kako bi sebe stavili u središte pozornosti ili zadržali kontrolu nad ljudima. Novi svijet ne mora nastati tako da se stari svijet raspadne u nekim kataklizmama i katastrofama, nego je moguća i mirna preobrazba društva i prirode. Budućnost je velika neizvjesnost, ali ne kao kataklizma, nego kao novost prema kojoj je usmjerena ljudska svijest. *Povjerenje* je bitni element vjerovanja. Bog se utjelovio u Isusu Kristu da se svijet razvije i postane potpun, a ne da ga uništi. Kršćani vjeruju da stari svijet neprestano umire i da se neprestano rađa novi. To je povijest spasenja. Zato je teško razumjeti one koji u ime kršćanstva naviještaju 'smak svijeta', te tako ljude zastrašuju i zaluđuju. Takvi indirektno niječu Isusa i njegovo poslanje.

Prvo čitanje donosi nam snažnu sliku o Ženi i Zmaju. U pozadini teksta iz Knjige Otkrivenja stoje mitske slike kojima se izražavaju prastara ljudska iskustva. Mitovi su svete priče. Mit

izražava neku istinu na slikovit, pripovijedalački način, a ne u pojmovima i apstraktno. Mit o nebeskoj božici i zmaju iznosi na vidjelo duboke ljudske strahove od prijetećih sila u ovom svijetu i nadu u konačno izbavljenje od zla.

Gle, Zmaj velik, ognjen,... a rep mu povlači trećinu zvijezda nebeskih – i obori ih na zemlju. Zmaj je simbol zla, svega destruktivnoga. Razorne sile u stanju su nanijeti ljudima nesagledive patnje. Prisjetimo se zla koje su prouzročili brojni ratovi i diktatori u ljudskoj povijesti. Demonsko trojstvo: mržnja – osveta – nasilje. Lako je upasti u duboki pesimizam nad stanjem našega svijeta i sa strahom gledati budućnost kojoj idemo ususret. Upravo protiv takvoga straha ustaje vizija iz Knjige Otkrivenja. Tekst izražava duboko osvjedočenje da ono kaotično i razarajuće neće trijumfirati. Zmaj neće uspjeti proždrijeti dijete i ženu. Sve je to predočeno na slikovit način: *Zmaj stade pred Ženu koja imaše roditi da joj, čim rodi, proždre Dijete.* Dijete, čini se, nema izgleda preživjeti. Međutim, ako dalje nastavimo čitati tekst, vidimo da sam Bog pruža utočište i zaštitu: *I Dijete njeno bi uzeto k Bogu i prijestolju njegovu. A Žena pobježe u pustinju gdje joj Bog pripravi sklonište. Zmaj stade progoniti Ženu. No Ženi bijahu dana sva velika krila orlovska da odleti u pustinju, u svoje sklonište. I Zmija iz usta pusti za Ženom vode poput rijeke da je rijeka odnese. Ali zemlja priteče u pomoć Ženi: otvori usta i popi rijeku što je Zmaj pusti iz usta.*

Vidjelac Ivan napisao je svoju viziju krajem prvoga stoljeća za ondašnju kršćansku zajednicu u Maloj Aziji koja je prolazila kroz velike kušnje i progonstva. Kršćani su se pitali: Je li nas Bog zaboravio? Što će s nama biti? U takvoj situaciji vizija iz Knjige Otkrivenja prenosi Božju utješnu i ohrabrujuću poruku: Zlo je ograničeno, dobro nije! Božja je moć jača od svega što vas plaši! Prepustiti se Bogu i njegovoj spasiteljskoj snazi.

I znamenje veliko pokazalo se na nebu: Žena odjevena suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda... Lik žene iz Knjige Otkrivenja simbolizira Crkvu, narod Božji. Uz takvo tumačenje lika žene u ovom odlomku, Crkva je uvijek u njoj prepoznavala i lik Marije, Isusove majke u kojoj je ostvareno sve ono što Crkva koja putuje ovim svijetom tek s mukom, boli i progonstvima treba postati.

20. NEDJELJA: VJERA I ZAJEDNIČKO PJEVANJE

Ef 5,15-20

Na pitanje: “Po čemu se prepoznaju kršćani?” rimski pisac Plinije u 2. stoljeću dao je jednostavan, ali zanimljiv odgovor: Kršćani se prepoznaju po tome što “pjevaju pjesme Kristu kao svome Bogu”.

Apostol Pavao na dva mjesta izričito poziva vjernike da od srca pjevaju hvale Bogu: u poslanici Efežanima: *Razgovarajte među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama! Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu!* (5,19-20); u poslanici Kološanima: *U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljajte! Psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od srca pjevajte hvalu Bogu!* (2,16-31) Tko sam ili s drugima čita psalme i pjeva duhovne pjesme puni se Duhom, jer su ti tekstovi nadahnuti Božjom mudrošću. Suprotnost tomu, veli Pavao, jest opijanje vinom koje se također rado čini u društvu, ali plod su takvoga ponašanja razuzdanost i nemir.

U teologiji crkvenih otaca bogoslužno pjevanje shvaća se kao duhovna žrtva, a jednoglasje postaje simbol i odraz *jedinstva* kršćanske zajednice u Bogu, i stoga ideal oblikovanja bogoslužnog pjevanja. Svrha bogoslužnog pjevanja ne smije biti estetski užitak. Kršćanin ne pjeva ponajprije da bi ugodio svojim ušima, nego da bi kroz ugodu sluha lakše primio sadržaj svete riječi. Bogoslužno pjevanje treba poticati dušu na pobožnost i božanske osjećaje.

Sveti Augustin jednom reče: “Tko pjeva, dvostruko moli!” Pjevanje ispunja cijelo ljudsko biće i pokreće sve njegove snage – duh, dušu i tijelo. Ono otvara ljude iznutra, otvara i širi srce, te stvara topolo ozračje. Vjera tada ima svoj zvuk, boju i dinamiku. Aktivno sudjelovanje u euharistijskom slavlju uvijek znači i zajedničko pjevanje. Ono ne spada samo na crkveni zbor ili neke pojedince, već se tiče svih nazočnih na euharistijskom slavlju. Simfonija, skladno pjevanje – govori mnogo o dotičnoj župnoj zajednici. Zajednica koja skladno pjeva snažno svjedoči zajedništvo u vjeri. «Glazba je drugi jezik liturgije. (...) Kad naš ljudski govor pred Bogom zanijemi, glazba može još uvijek odsvirati ono što se ne da opisati. (...) Jer ono što riječima tek rijetko uspijeva, može dobra glazba bez zaobilaznih putova preko intelekta i višeg obrazovanja: dodirnuti čovjekovo srce, u radosti

i tuzi, u vedrini i umoru, kao ohrabrenje i utjeha.» (P. Kaspar, Sakramenti – jezik znakova, 96-98.)

Duh zajednice određuje se putem glazbe koja se sluša. Katkada treba biti oprezan prema nekoj vrsti glazbe zbog sadržaja koji se tom glazbom posreduju, a ne zbog same glazbe kao takve. Primjerice, rock glazba je prožela kulturu mladih, ali neki glazbeni smjerovi i pjesme promiču neodgovorni seks, drogu, alkohol i nasilje. No, s druge strane, mnogi rock sastavi pjevaju lirske pjesme vjerskog nadahnuća. U glazbi pojedinac susreće snagu koja uređuje ili razara njegov unutarnji život. Lagana, vedrinom i pohvalom prožeta glazba u čovjeku čuva mir, dok bučna, smušena i raskalašena “muzika” čovjeku oduzima volju i smisao za život.

Pjevanje je znak *životne radosti*. Nažalost, često su lica vjernika na svetim misama odsutna, depresivna, tugaljiva, bez trunka vedrine. Možda je razlog zašto toliko mnogo mladih ne dolazi u Crkvu, jer ne nalaze tu zajedničku radost u središtu naših zajedničkih slavlja. Ako je Evanđelje radosna vijest, tada se radost mora vidjeti na licima vjernika. Na misi smiju pjevati i oni koji nemaju najbolji sluh! Neka se pjeva veselo i snažno na slavu Božju i zbog vlastite radosti! Bitno je da se pjeva iz srca i izrazi osjećaj zahvalnosti i pouzdanja u Boga. «Pjevati u klicanju... Klicanje je zvuk koji svjedoči da iz srca odjekuje nešto što se ne može kazati...» (Augustin).

Tumačeći stih “Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, pjevaj Gospodinu, sva zemljo!” (Ps 96,1), Augustin smisao izraza “nova pjesma” izvlači iz Isusovih riječi: “Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge” (Iv 13,34), i kaže da vršenje te zapovijedi jest nova pjesma koja stvara novu zemlju. “Pjevaj i putuj!” – savjetuje sveti Augustin. Pjesma na vjerničkim usnama izražava pobjedu radosti nad patnjom!

21. NEDJELJA: OSMIŠLJEN ŽIVOT

Iv 6, 60-69

“Kruha i igara” – “panem et circenses”: tim je riječima rimski satiričar Juvenal okarakterizirao najvažnije želje rimskog društva početkom 2. stoljeća. Umjesto da se brine za opće dobro i angažira za boljitak grada, vlast je narodu ponudila cirkuske igre i skretanje pozornosti od bitnih stvari. Pun trbuh i dobra

zabava, tuži se Juvenal, to je ono što zanima svjetinu i ništa više od toga.

“Kruha i igara” – čini se da je životno geslo i mnogih današnjih ljudi. Živjeti bezbrižno, nešto malo raditi i dobro se zabavljati. Čovjek, međutim, umire ako živi samo od kruha. Industrija zabave i površnosti u ljudskim bićima ostavlja pustoš. Izgubljeno vrijeme je neispunjeno, prazno vrijeme. Vrijeme u kojemu nismo živjeli kao ljudi, u kojemu nismo ništa iskusili, naučili, stvorili, uživali ili pretrpjeli. Na kraju života, kada se *okrenemo unatrag*, lijepo bi bilo vidjeti da smo našu prošlost ispunili ljubavlju, dobrotom, mirom, pravednošću, istinoljubivošću, strpljivošću, unatoč svim tegobama koje smo imali. Naša prošlost govori o nama, o tome kako smo se i s koliko vjere nosili kroz život. Naš život nema veliku vrijednost ako iz njega nismo učili i od vlastite sudbine, ma kakva god ona bila, učinili spomenik vlastitom postojanju.

Čovjek bi se u životu trebao boriti za nešto više od samoga života. Zato nije najvažnije na zemlji ostati što duže, već je bitan smisao našeg boravka. Ne treba željeti životu pridodati dane, već osmišljene dane života! Svako nezadovoljstvo uzrokuje duboko neosmišljen život. *Besmisao se liječi iznutra*. Stvari izvana nužno ne daju smisao. Smisao je posljedica načina razmišljanja i gledanja na život. Plod srca i duha, a ne opipljivih stvari. Ako se smislu otvorimo, on će ući u ljudsko srce i u duhu obnoviti čovjeka. Imati smisao znači imati mudrost. A biti mudar znači biti uronjen u svoju nutrinu, razlučiti bitno od nebitnoga, prolazno od vječnoga.

Isusov govor o kruhu podijeljen je u dva dijela. U prvom dijelu (6,22-51) on sebe označava kao kruh života. Taj duhovni kruh jedemo tako što vjerujemo u Isusa. Drugi dio (6,51-59) odnosi se na euharistiju u doslovnom smislu. U oba se dijela govori o Isusu Kristu kao istinskom kruhu koji silazi s neba. *Kako Isus može govoriti da se jede njegovo tijelo?* Tijelo, u Ivanovu svjedočanstvu, kao i u semitskoj kulturi uopće, označuje čitavu osobu. Izraz ‘jesti tijelo’ znači: da se posve prihvati Isusova osoba, njegove riječi i djela, da se nasljeđuje Isusa. Isus je u tom smislu kruh, prava hrana kojom se postiže životna sreća.

Za mnoge je to prezahtjevno. Ne žele prihvatiti Isusov životni program. O tome pripovijeda današnji evanđeoski odlomak: *Tvrda je to besjeda! Tko je može slušati?* ‘Tvrđ govor’ koji se ne može slušati, zapravo je znak tvrdoće srca koja se opire Božjoj

riječi. *Otada mnogi učenici odstupiše, više nisu išli s njime.* Isus ih uvjerava: *Riječi koje sam vam govorio duh su i život su.* Jesmo li se tako opredijelili za Isusa da ne možemo nikome drugom otići?

22. NEDJELJA: EVANĐELJE I ČISTOĆA Mk 7,1-8.14-15.21-23

Danas imamo pravi kult sredstava za čišćenje tijela, rublja, stana, automobila i slično, koji njeguje industrija oglašavanja. Dobiva se dojam kao da čistoća tijela i okoliša može zamijeniti unutrašnju čistoću, moralnu čistoću. Površno shvaćena čistoća i nasilna težnja za apsolutnom čistoćom može nas dovesti do sterilnosti, hladnoće, fanatizma. Tako onda to silno čišćenje u današnjemu društvu proizvodi goleme količine smeća i otpadnih voda koje zagađuju okoliš kao nikada dosada.

U težnji za čistoćom može se očitovati ljudska agresivnost, a često se javljaju fanatici čistoće koji teroriziraju sve oko sebe, kopaju po negativnostima drugih da bi ih optužili. Kada netko silno ističe izvanjsku čistoću, kad se hvali kako se strogo pridržava svakog propisa i običaja, javlja se bojazan da time želi prikriti manjak ljubavi prema ljudima. Također, mnogi su ljudi opterećeni prisilnim pranjem tijela, što upućuje na duhovnu dimenziju potrebe za čišćenjem od krivnje. Isus nam je stoga darovao *sakrament ispovijedi* u kojemu se oslobađamo od tereta krivnje.

Osobna čistoća i različita sredstva za njezino održavanje pomažu čovjeku da se osjeća dobro. No, bez čistoće srca, čovjek je okupan izvana, ali nečist iznutra. Bog ne želi samo vanjsku higijenu, već i čistu nutrinu. Isus je došao u sukob s farizejima i njihovim uskim propisima o obrednoj čistoći. Zašto tvoji učenici ne postupaju po predaji starih? – upitaju ga. Isus im odgovara: *Napustili ste zapovijed Božju, a držite se predaje ljudske.* Isus govori o čistoći ruku, suprotstavlja čistoću srca. Ono što čovjeka onečišćuje nisu stvari vanjštine, nego nutrine. To su tajne srca. Ljudi ih ne vide, ali Bog ih vidi. Tu, u srcu, rađaju se zle nakane. Što iz čovjeka izlazi, to onečišćuje čovjeka. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, *lakomstva, opakosti, prijekave, razularenost,*

zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje. Sva ta zla iznutra izlaze i onečišćuju čovjeka.

Ovu napetost između ljudskih uredbi i čistoće srca susrećemo i danas u Crkvi. Nekim je kršćanima danas, kao nekoć farizejima, stalo do izvanjskoga dojma, do onoga što ljudi vide i što će reći. "Predaje starih" (formalizam, tradicionalizam, ritualizam, legalizam) priječe da vjera dopre do srca i potakne na promjenu. Isus dakle jasno kaže da je zlo u ljudskom srcu, pa je očito da to zlo treba čistiti i postići čisto srce. Zbog toga je potrebno unutarnje čišćenje. Čistoća ili nečistoća stanja su našega duha. To posebno naglašava Luka u Isusovoj polemici s farizejima, kad im predbacuje da čiste samo vanjštinu čaša i zdjela: *A nutrina vam je puna grabeža i pakosti. Bezumnici! Nije li onaj koji je načinio vanjštinu, načinio i nutrinu? Nego dajte za milostinju ono iznutra i gle – sve vam je čisto* (Lk 11, 39-41).

Dakle, čist je samo onaj kojemu je nutrina čista, a nutrina su naše istinske namjere i motivi koji mogu biti iz ljubavi ili iz sebičnosti. Čovjek se stoga čisti ljubavlju. Onima koji ljube sve je čisto. "Nije više stvar u obredima čišćenja, već u ljubavi kao iskonskoj snazi koja pročišćuje sve i za koju je sve čisto" (A. Grün). Čovjek treba biti čist po evanđelju, a ne po ideologiji na koju se poziva. Kada izostane iskonska kršćanska ljubav, preostaje samo paradno domoljubno katoličanstvo, lišeno duha koji istinski daje život.

23. NEDJELJA: NAJPRIJE ZDRAVLJE ?

Mk 7,31-37

Tema «zdravlje» sveprisutna je. Svakodnevno slušamo razne zdravstvene savjete. I političari u predizborno vrijeme obećavaju da će posebnu pozornost posvetiti zdravstvenoj politici. Farmaceutska industrija nastoji zadovoljiti ljudsku potrebu za zdravljem i ubire basnoslovne zarade. Na svakom koraku susrećemo ponude kojekakvih iscjelitelja. Što reći o svemu tome? Je li naše zdravlje najviše dobro kojemu sve treba podrediti? Je li spasenje koje je Isus donio samo "spas duše"?

Evanđelist Marko ne piše Isusov životopis u modernom smislu riječi. On opisuje razne prizore iz Isusova života. Takav jedna prizor donosi u današnjem evanđeoskom odlomku. Isus ozdravlja gluhoga mucavca. Isus je liječio bolesne. I njegovi

učenici. I danas se događaju ozdravljenja. Postoje čudesa, neobjašnjiva iscjeljenja. Ali Isus nije sve ozdravio! To treba jasno reći. Mnogi koji su došli Isusu i slušali njegove propovijedi vratili su se kući sa svojim bolestima. Isus nije bio tek karizmatički iscjelitelj. Barem ne u smislu nekog «čudotvorca» koji redovito prima pacijente u svojoj ordinaciji. Ako je ozdravljao, tada to bijahu znakovi. Tjelesno zdravlje nije preduvjet vjere u Božji spas. Niti je bolest dokaz da je netko od Boga odbačen ili kažnjen. Unatoč bolesti, vjera može ostati neuzdrmana. Nije Isus bez razloga nazvao blaženima upravo one koji osjećaju Božju nazočnost usred patnje, usred bolesti, usred progonstva i raznoraznih životnih protivština.

Naravno, ljudski je sebi i drugima zaželjeti tjelesno i duševno zdravlje. Zdravlje je veliko dobro. Razlog za zahvalnost. Toliki bi dali sve da mogu ozdraviti. «Zdrav prosjeka sretniji je od bolesna kralja!» – kaže se. Što će čovjeku sve, ako nema zdravlje?! No, *zdravlje u evanđeoskom smislu* više je od odsutnosti bolesti ili od toga da tijelo «dobro funkcionira» i da smo «u formi». Zdravlje u evanđeoskom smislu znači ponajprije da je moj duh zdrav. Jer, postoje i «bolesti srca»: hladnoća, neosjetljivost, pobuna, sebična ljubav, volja za nadmoću, i slično. Ne obolijevaju samo tjelesni organi, već i misli, osjećaji, međuljudski odnosi.

I današnji je čovjek gluh i nijem, poput čovjeka o kojemu govori evanđelje. Gluh je! Zato što ne sluša Božji govor, Božju istinu, Božji glas. A ne čuje ni govor svoga bližnjega. *Effata* – Otvori se! Kaže nam Isus. U duhovnom smislu mnogi su kršćani ne samo gluhi, nego i nijemi. Ne govore ni s Bogom (molitva) ni s bližnjima (ljudski odnosi). Otvori se! – misli se na duhovno otvaranje ušiju i na otvaranje srca bližnjima.

Bolest je uvijek raskrižje. U bolesti tijelo postaje slabo i tada shvaćamo kako je slab oslonac u materiji. Mijenjamo način razmišljanja i stavljamo se u drugačiji odnos prema našem duhu. Bolest je prilika za duhovno buđenje i samilost. Ozdravljenje dolazi iznutra prema van, snagom Božjeg duha u nama. Čovjek koji je u Bogu, on je uvijek zdrav.

24. NEDJELJA: *VJERUJ, ALI I DJELUJ!*

Jak 2,14-18

Što koristi ako tko rekne da ima vjeru, a djela nema? Vjera, *ako nema djela, mrtva je u sebi!*, veli sveti Jakov. Netko kaže: Vjerujem u Boga, pa unatoč tom vjerovanju – laže, krade, psuje, radi svašta što ne valja! Što je to, nego lažna vjera, mrtva vjera, pasivna vjera, vjera koja ne mijenja čovjeka. Mnogi kršćani u našoj zemlji žive u uvjerenju: *Moj čin nije važan!* Bitno je da sam Hrvat i katolik, ali moji čini - etičan život - to je sporedno.

268

Bitak je ondje gdje djeluje! Abraham Heschel, židovski filozof religije, to formulira na sljedeći način: Bog čovjeka poziva uvijek na «skok u čin». “Božansko pjeva u našim djelima, ono se razotkriva u našem činu”. Što neki čovjek čini ili propušta, kako se prema drugima ponaša – tek to otkriva kakav je on uistinu! “Neka ideja je jaka jedino ukoliko ima korijen u karakternoj strukturi ličnosti. Jer, činjenica da netko vjeruje u jednu postavku nipošto nije dovoljno da se ocijeni njegova iskrenost... Na to ukazuju sitni detalji vidljivoga ponašanja: primjerice, način na koji čovjek gleda svoga bližnjega ili se obraća djetetu ili kako jede, hoda, rukuje se, ili način na koji se grupa odnosi prema manjinama vjerodostojniji je izraz vjere ili ljubavi, nego bilo koje izrečeno uvjerenje!” (Erich Fromm)

Čin (djelo) izvor je *svetosti*, jer je čovjek prisutan u svom djelovanju. Vjersko znanje ne može zamijeniti *vjersku praksu*. Nikakve ideje ne treba nametati drugom čovjeku. Ideje i ideale treba živjeti. Treba biti misionar po djelima, a ne po riječima. Djela su dokaz života, riječi su samo podsjetnik. Bez djela, riječi su mrtvo slovo, a djela su svjedočanstva koja riječi udahnuju život. Deklariranje je mrtvo slovo na papiru. Samo snagom života koji svjedoči ljubav možemo privući pažnju i pogled drugih. To je ogledalo naše vjere. I kada bismo više radili, a manje govorili, ili barem upola od onoga što govorimo, svijet bi bio ljepše mjesto za življenje. Djelima umirujemo našu kršćansku savjest. Djelima postajemo odgovorniji mladim naraštajima jer oni nas promatraju i oponašaju. Snažnim osobnim svjedočenjem usmjeravamo i njihove živote na ispravne staze spasonosne vjere. Duhovnost ne bi trebala postojati samo u mislima. Duhovna se načela moraju provoditi u djelo, prakticirati i jačati hrabrošću našega uvjerenja i požrtvovnošću.

Sveti spisi nisu dani ljudima da bi ih oni “pročitali” i ostali onakvi kakvi jesu. Upravo suprotno: sveti tekst poziva, zahtijeva da nadržavamo naše “normalno” stanje i razinu svijesti. Što se time mijenja u mojoj egzistenciji? U kojoj mjeri evanđeoski tekst u sebi usvajam i prakticiram? To nisu tek sporedna pitanja, jer - uvjerava nas danski filozof – “čovjek ne razumije više od onog što njegov život izražava” (S. Kierkegaard). Ne može se znanjem ući u bit poruke, nego samo načinom života,

Riječ je, zapravo, o *Evanđelju srca* a ne ‘Evanđelju slova’. U 2 Kor 3, 3 čitamo: “Vi ste, očito, pismo Kristovo... napisano ne crnilom, nego Duhom Boga živoga; ne na pločama kamenim, nego na pločama od mesa, u srcima.” Ne koristi govoriti o svjetlu, a ne biti svjetlom. Tko ostvaruje spoznato, taj donosi duhovne vrijednosti i duhovna djela u ovaj svijet. On je mislilac srcem. Svijet se mijenja po razumijevanju i ljubavi, a ne po znanju o vjeri. Kroz cijelu povijest, a tako i danas, ima puno priča, a malo djelovanja. Dok se priča, svi su junaci. Kada rečeno treba pretvoriti u djelo, nema nikoga ili su rijetki. Kršćani u svijetu trebaju biti prepoznatljivi po djelima, a ne samo po sakramentima.

25. NEDJELJA: VELIČINA BEZ SLUŽENJA? Mk 9,30-37

Kada govorimo o Isusovu Bogu, zbunjuje njegova ponizna nazočnost. Bog je sakrio vlastito božanstvo u krhkost ljudskog tijela i u “sablazan križa”. Bog je skriven u otajstvu ljubavi. To je unutarnja jezgra, srce kršćanske vjere. Nebo predstavlja svijet služenja, raspoloživosti, darivanja. Isusov Otac služi svim stvorenjima i to čini ponizno, neprimjetno, nježno, blago i uljudno.

Ako tko želi biti prvi, neka bude od svih posljednji i svima poslužitelj. Isus kao mjerilo za veličinu u životu savjetuje *služenje*. Isusov savjet nije u trendu. Taj savjet bivanja slugom danas napušta emancipirano, sekularno društvo i mnogi novi duhovno-religiozni pokreti. Osim toga, u današnjemu tehničkom mentalitetu, tržišnom gospodarstvu, o čemu se najčešće razgovara? Nisu li to razgovor o tome kako će netko zaraditi više novca, dobiti veću plaću, kako se probiti do većeg položaja, kako ostvariti veći uspjeh? Svuda oko nas vlada natjecateljski

duh, borba oko prvih mjesta i častohleplje. Isusov savjet zvuči pomalo naivno. Što je Isus zapravo htio reći?

Najsigurniji put do Boga jest služenje drugima. Ono je sastavni dio duhovnoga života. Služenjem učimo da duhovni put polazi odozdo, od svakidašnjega života: od čovjeka se penjemo prema Bogu! Nema drugog načina služenja Bogu do služenja njegovim stvorenjima. Služenje omogućuje da ocijenimo dubinu vlastite ljudskosti, sućuti i razumijevanja. Uviđamo da je bratstvo i sestrinstvo zbilja, a ne pobožna teorija. Ne živimo samo za sebe, već i za druge i od drugih. Nijedan *ljudski odnos* ne može opstati ako ne postoji spremnost na međusobno služenje. Ako služimo misleći da naše djelovanje koristi ponajprije drugima, u velikoj smo zabludi. *Služenje najveću korist donosi onome koji služi.* Tko služi neopterećen željom za priznanjem, nalazi radost u sreći drugih ljudi. U njemu se rađa osjećaj da je njegov život uistinu vrijedan življenja.

“Prema Isusovoj poruci, naše završno ispunjenje neće biti nekakva izravna posljedica našega društvenog statusa, naših odličnosti, našega dobrog izgleda, naše elegantne odjeće, konjskih snaga automobilâ, primljenih nagrada, ili imanja što smo ga stekli za zemaljskog života. Naše znanje i visoki kvocijent inteligencije, naša naobrazba i priznanje za izvrsnost uzet će se, doduše, u obzir, ali *samo u mjeri* u kojoj su korišteni u služenju drugima, jer Isus je rekao da su najveći oni koji služe. Bit će uzdignuti jedino oni koji su, poput njega, iskazivali suosjećanje za potrebite”(Henry A. Garon, *Kozmička mistika*, str. 350.).

Isus uzme dijete, postavi ga posred njih, zagrlji ga i reče im: Tko god jedno ovako dijete primi u moje ime, mene prima. Dakle, služenje malenima, slabima, nezaštićenima, isto je što i služenje Isusu. Čime mogu služiti? Koji su moji talenti? Što je moje poslanje? Kako mogu pridonijeti općem dobru? Tko nesebično služi općem dobru, nadilazi svoju egocentričnost. Nestaje opsjednutost da se zauzmu prva mjesta, ili zavist prema onima koji prividno zauzimaju bolja mjesta. Spoznaja i sva moć pripadaju onome i samo onome koji se tako sakrije u poniznost i služenje da mu se ne može ni zahvaliti. Isus je imao povjerenja da kroči do kraja putem *služeće Ljubavi*. A mi? Služiti bez nagrade i bezuvjetno, vrhunac je shvaćanja Isusova učenja.

26. NEDJELJA: DUHOVNA NESEBIČNOST

Br 11, 25-29. Mk 9, 38-41

U prvom čitanju Bog je izlio svoga Duha na 70 staraca koji trebaju pomagati Mojsiju u vođenju naroda Božjega. No, Duh zahvaća i dvojicu muškaraca koji nisu bili u šator objave. Jošua zahtijeva od Mojsija da im zabrani prorokovati. Mojsije mu dogovara: *Zar si zavidan zbog mene! Oh, kad bi sav narod Gospodnji postao prorok!* Božji naklonost ne pripada samo onima koji su javno i službeno opunomoćeni. Duh puše gdje hoće.

U današnjemu Markovu evanđelju apostol Ivan izvještava Isusa, kako su nekome zabranili da u ime Isusovo izgoni zloduhe, jer taj nije njihov, ne ide s njima. Isus opominje apostole: *Ne branite mu... Tko nije protiv nas, za nas je.* Ovim riječima, Isus ih odvraća od svake zavisti, pogotovo kad netko čini dobro. Duh čini mnogo dobrog i izvan kruga dvanestorice.

Često smo poput Jošue i Ivana. Svojatamo Duha Svetoga. Tako se događa da oduševljeni sljedbenici kojega duhovnoga vođe ljubomorni na njegov ugled, teško podnose da još netko osim njega ima izvanredne darove i sposobnosti. Ili, neki misle da Bog djeluje samo preko kršćana u svijetu. Osjećaju se zbunjeno ili nelagodno kada čuju da ljudi drukčijih vjerskih uvjerenja čine dobra djela. Današnje evanđelje poziva da ne budemo zavidni i isključivi. I da se učimo radovati višestrukosti darova Duha Svetoga koji djeluje gdje hoće i kad hoće, u svijetu, u raznim pokretima i u pojedincima.

Isto tako, evanđelje nam postavlja pitanje: *Kako definiramo vlastiti vjernički identitet?* Konfrontacijom s onima koji nisu 'naši'? Ja znam tko sam jer znam protiv čega sam? Upravo danas, u jednom međusobno podijeljenom i rastrganom svijetu, pozvani smo opažati prisutnost i onih koji nama ne pripadaju i preko kojih Bog djeluje za opće dobro čovječanstva. Ljudi imaju različitu boju kože, pripadaju različitim religijama, nacijama, govore različite jezike. Ali svima im je sreća i patnja, zdravlje i bolest, život ili smrt zajednička sudbina.

Religiozna mržnja od svih je vrsta mržnje najopakija i najopasnija jer je čista suprotnost religioznom idealu ljubavi. "Nema mira među nacijama bez mira među religijama. Nema mira među religijama bez dijaloga između religija. Nema dijaloga između religija bez globalnih etičkih mjerila. Nema preživljavanja našega globusa bez globalnog etosa, svjetskog etosa" (Hans

Küng). U našem svijetu nije samo zloduh mržnje na djelu, nego još više sila Duha Svetoga koja pokreće i mijenja ljude. Duh puše i među sljedbenicima različitih religija svijeta. Čak i oni koji ne vjeruju oruđe su Božjega duha a da toga ne moraju biti svjesni.

Mnogi su, naime, “anonimni kršćani” (K. Rahner) koji žive evanđeoske vrjednote (bratstvo i sestrinstvo svih ljudi, služenje nemoćnima, zalaganje za društvenu pravednost i pomirenja), a ne pripadaju zajednici vjernika. Isus kaže da je dostatna čaša vode. Ili, kako to reče Augustin: “Mnogi koji su ‘u Crkvi’ izvan nje su, a mnogi koji su ‘izvan Crkve’ u njoj su”. Tko god riječju i djelom svjedoči ljubav koju je posvjedočio i navijestio Isus, taj je sigurno Isusov. *Dobrota* je pokušaj čovjeka da svijet učini ljepšim, a sebe sličnijim Bogu. Iako dobro nije tako spektakularno kao mržnja i ne zna se uspješno prodati u medijima kao loša vijest, dobro postoji i uvijek iznova izranja na vidjelo u dobrim ljudima.

27. NEDJELJA: SVETA INSTITUCIJA Mk 10, 2-16

Rastava. Tema je aktualna. Navikli smo na internetskim portalima i naslovnicama novina čitati o rastavama ili bračnim nevjeraama osoba iz javnoga života. Čak se pokušava znanstveno dokazati da je nevjera između muškarca i žene nešto prirodno, naše evolucijsko nasljeđe. Isus je protiv rastave braka. To je i službeni stav Crkve. Za mnoge je Isusov stav prezahtjevan. Erotika, pornografija, golotinja, bestidnost na svakomu su koraku. Ljudi su slabi. Kako danas shvatiti Isusov govor o nerazrješivosti ženidbe? Kao obvezujući zakon koji vrijedi za sve, bez izuzetka? Je li Isusova nakana bila da se ove njegove riječi shvate doslovno i radikalno? Oko sebe vidimo da su mnogi kršćanski brakovi nalaze u krizi i da stopa rastava nezaustavljivo raste. Kako povezati današnju Isusovu izjavu i one koju su rastavljeni, a da im se ne nameće osjećaj krivnje ili osude? Mnogi će priznati da su sve pokušali, ali im nije uspjelo sačuvati brak.

Prema nekim tumačima, Isusove izjave o braku ne bi bile usmjerene na juridičko formuliranje neumoljivoga zakona. On zapravo protestira protiv okorjelosti srca njegovih suvremenika. Žene su često bile izložene samovolji muškaraca koji su ih uz

pomoć otpusnog pisma ostavljali. Isus se svojom intervencijom zalaže za stvoriteljski poredak po kojemu postoji temeljno dostojanstvo i ravnopravnost između muškarca i žene. Iz evanđelja proizlazi jasno da je Isus bio prijatelj žena i da njegov stav prema ženama bijaše u ono doba gotovo revolucionaran. Zalagao se za dostojanstvo kćeri Božjih. Stoga je i brak za njega bio odnos između dvije ravnopravne osobe.

Drugi opet smatraju da se Isus okomio na hladna srca onih koji su zapali u bezdušni legalizam. Farizeji svojim pitanjem žele Isusa uvući u sitničave rabinske rasprave zbog kojih sve razloga muškarac ima pravo otpustiti ženu. Isus izbjegava takva mudrovanja. Nije mjerodavan čovjek koji hoće zakonski regulirati što je dopušteno ili zabranjeno, nego Bog ljubavi i vjernosti po čijemu su naumu muško i žensko stvoreno da žive u ljubavi i vjernosti. Isus želi ohrabriti i potaknuti na vjernu bračnu ljubav, a ne osuđivati one kojima to nije uspjelo.

Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja! Kako su snažne i duboke Kristove riječi o braku. Što Bog združi – to znači da se muškarac i žena nisu «slučajno» sreli, upoznali, zavoljeli, osnovali obitelj. Bog tako uređuje životne okolnosti da se u životu dvoje ljudi susretnu i zavole. Ako je Bog dvoje ljudi združio, tada to ima svoj *duboki smisao*.

Brak je sveta institucija. Bog je ustanovio brak zato što je to jedini oblik zajedničkog življenja muškarca i žene, koji oboma odgovara. Nažalost, ono što se danas uči, to nije kako stupiti u brak, nego kako ga izbjeći. Muškarac i žena ne mogu živjeti zajedno ako svatko od njih misli samo na svoje interese. Bez suradnje, svaki brak postaje paklom. Tko ima poteškoće, neka se upita: Što je potrebno mojem bračnom partneru? Što ga čini sretnim? Što mogu učiniti da ga razumijem? Brak je ustanova u kojoj se uči otvarati srce, razvijati ljubav i vježbati se u spremnosti na požrtvovnost. Kako bismo vodili dobar brak, potrebno je imati pouzdane predodžbe o vrijednostima. Za to je potrebno znati brinuti se jedno o drugome, suzdržavati svoje agresivne pobude, smiriti svoj egoizam, znati voljeti i opraštati. Ne možemo se boriti protiv rastave braka. Treba se boriti za zdrav i kvalitetan brak.

28. NEDJELJA: *BOGATSTVO I UNUTRAŠNJI ŽIVOT*
Mk 10,17-30

Idi i što imaš, prodaj i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu... Lakše je devi kroz iglene ušice nego bogatašu u kraljevstvo Božje. Kako shvatiti te radikalne Isusove izjave? Jesu li Isusove riječi protiv bogatstva i poziv na odricanje od posjeda upućeni samo posebnim skupinama u Crkvi ili svim kršćanima? Nije li najčešći prigovor koji se može čuti upravo taj da su Crkva i svećenici bogati? Zašto se odricanje od posjeda i bogatstva nikada nije tražilo od svih kršćana kao uvjet istinskoga nasljedovanja Krista?

274

Odgovor na pitanje nalazi se u razgovoru između Isusa i bogatoga mladića. Prva Isusova reakcija na upit mladića što mu je činiti da baštini život vječni bijaše upućivanje na zapovijedi. Poštuj zapovijedi Božje! Tako živiš u skladu s Božjom voljom! Ali mladić sam – ne Isus – želi više. Za mladića je ispunjenje zapovijedi nešto sasvim razumljivo. Sve sam to čuvao. Što mi još nedostaje? Tek sada Isus ide korak dalje. Isus mu predlaže nešto što nadilazi mogućnosti njegova sadašnjega života. *Idi i što imaš podaj siromasima... A onda dođi i idi za mnom. On se na tu riječ smrkne i ode žalostan jer imaše velik imetak.* Mladić iz evanđelja nije se usudio učiniti ono što će kasnije učiniti mnogi sveci kao što su: Antun Pustinjak, Benedikt, Franjo Asiški ili Charles de Foucauld.

Imajući sve to u vidu možemo sada ispravno razumjeti Isusovo drastično upozorenje na opasnost bogatstva. Tko traži osmišljen i produhovljen život, taj uočava opasnost novca i posjeda. Jedna latinska poslovice kaže: "Novac mijenja karakter, ali rijetko kada na bolje". Jer, bogatstvo može ljude učiniti slijepima i neosjetljivima za brige i nevolje bližnjih. Mnogi koji su «preko noći» postali bogati zaboravili su svoje dojučerašnje prijatelje. Oni više ne pripadaju običnim ljudima. Ono su sada posebna kasta. Malo bogataša posjeduje svoju imovinu, imovina posjeduje većinu njih. Naposljetku, najveća opasnost od bogatstva jest ta da bogatstvo može dovesti do životnoga stava koji gubi iz vida činjenicu našu radikalnu upućenost na Boga.

Iako je novac nužan za život, njemu se pridaje odveć veliko značenje. Čak se vjeruje da novac čini sretnim. To je posve nerazumno. Novac često čini ljude nesretnima. Bogati ljudi imaju u mnogočemu teži život od siromašnih. Iako se čini upravo

obratno. Bogati ljudi mogu sebi dopustiti da posjeduju veliku kuću, skupocjene automobile i luksuzne stvari. Mogu provesti svoj odmor na udaljenim, egzotičnim mjestima. Sve to zvuči primamljivo. Bogatstvo je ipak velika opasnost jer ono brzo može čovjeka odijeliti od njegova unutrašnjega života. Zato bogati ljudi lako osiromaše. Izvanjski gledano, posjeduju sve, dok se u nutrini osjećaju hladnima i praznima. Hladna praznina može se ispuniti jedino ljubavlju i ljudskošću. No upravo to bogatima često nedostaje.

Zacijelo, nije svaki bogata čovjek zatvoren za duhovnu dimenziju. Mnogi bogati ljudi imaju izgrađen unutarnji život i pomažu nevoljnima. No, svatko tko izgubi nutarnji odmak od vlastitoga bogatstva tako da mu bogatstvo umjesto Boga ispuni srce, ne shvaća da se osmišljen život ne može kupiti. I da je čovjekovo pravo bogatstvo kada može usrećiti svoje bližnje.